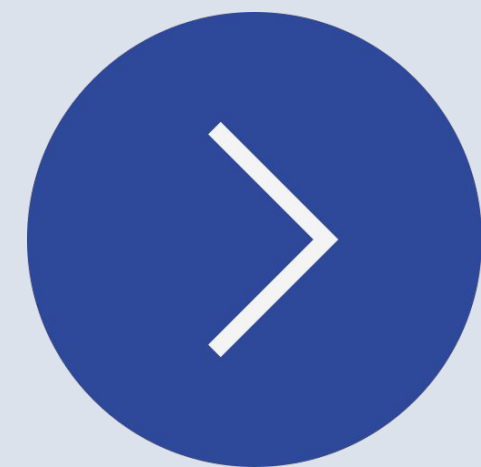

Практическо приложение на инструменти за
изкуствен интелект в хуманитарните науки

Изследователска дейност, задвижвана от изкуствен интелект

Цели на обучението Накратко

- Изследванията в областта на хуманитарните науки все по-често се сблъскват с информационно претоварване, фрагментирани източници и интердисциплинарна сложност.
- Инструментите за изкуствен интелект могат да подпомагат (а не да заменят) човешката научна преценка при преглед на литературата, проучване на източници и планиране на изследвания.
- Разбирането как и кога да се използва ИИ вече е основна академична компетентност.

Акцент върху целта:

- ИИ като партньор за разширена интелигентност за изследователи в областта на хуманитарните науки.

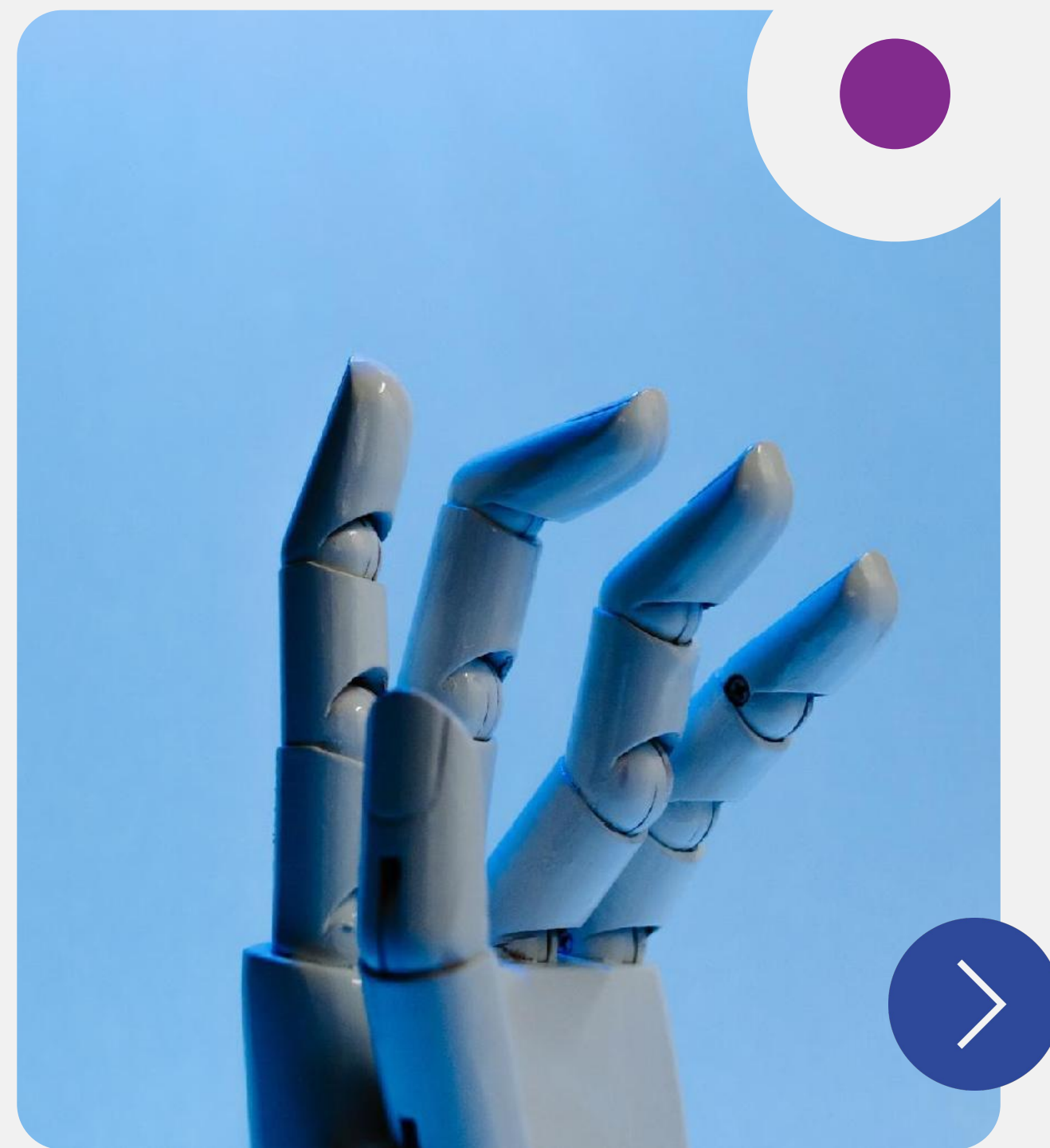

Изследвания, базирани на изкуствен интелект

Ключови понятия и дефиниции

ВОДИМ БЪДЕЩЕТО, СТЬПКА ПО СТЬПКА.

- **Изследователска дейност, задвижвана от изкуствен интелект** – Използване на системи за машинно обучение за подпомагане на откриването, синтеза и планирането в академичните изследвания.
- **Разширяване на литературния обзор** – Идентифициране, групиране и обобщаване на релевантни научни източници с помощта на изкуствен интелект.
- **Анализ на източници** – Компютърна подкрепа за тематично, лингвистично или дискурсно проучване на текстове.
- **Подкрепа при изготвянето на изследователски проекти** – Усъвършенстване на изследователските въпроси, променливи и методологически опции с помощта на изкуствен интелект.

Евристична и изследователска ПОМОЩ ИИ в откриването на литература

Какво може да подпомогне изкуственият интелект:

- Бързо картографиране на изследователска област.
- Идентифициране на свързана или съседна литература в различни дисциплини.
- Откриване на нововъзникващи теми и недостатъчно проучени области.

Значение за хуманитарните науки:

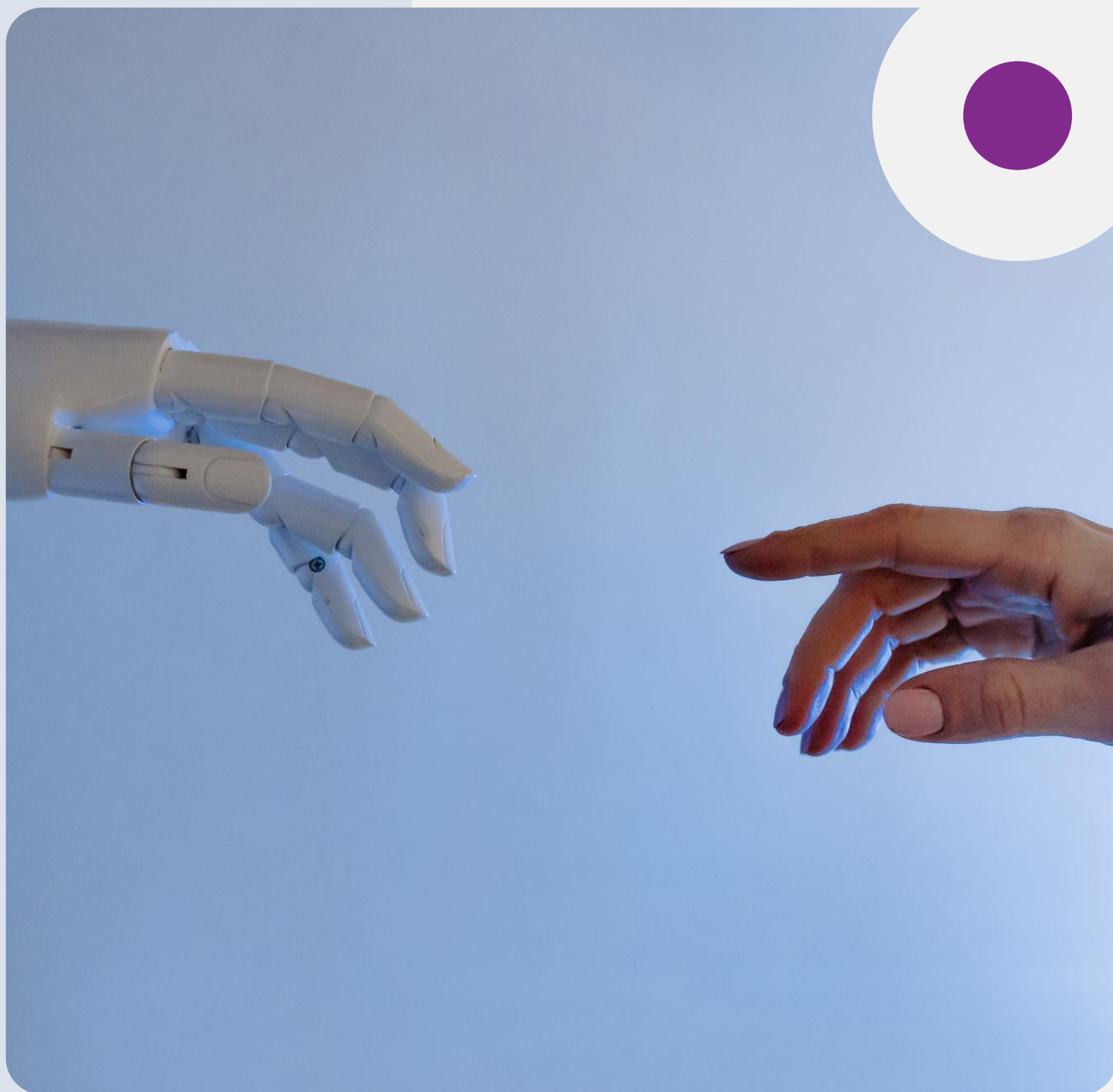
- Полезен за интердисциплинарни области (цифрови хуманитарни науки, културни изследвания, изкуствен интелект и етика).
- Подпомага определянето на обхвата на проекта в ранна фаза, а не окончателния подбор.

Референтен номер на проекта:
2024-1-BG01-KA220-HED-000249185

Съфинансирано от
Европейския съюз

Четене, подпомагано от ИИ

Разбиране

ИИ ЗА ОРИЕНТАЦИЯ, ХОРА ЗА ИНТЕРПРЕТАЦИЯ.

Възможности:

- Обобщаване на дълги академични текстове.
- Извличане на ключови аргументи, концепции и контрасти.
- Сравнение на гледни точки от различни източници.

Критична бележка:

- Обобщенията, изготвени от изкуствен интелект, отразяват модели, а не нюанси в интерпретацията.
- Внимателното четене остава от съществено значение за:
 - Аргументация
 - Контекст
 - Теоретично позициониране

Анализ на източника и изследване на текста

ПРОБИВИТЕ НА УТРЕШНИЯ ДЕН ЗАПОЧВАТ ДНЕС.

Приложения в хуманитарните изследвания:

- Тематично групиране на текстове или архиви.
- Идентифициране на дискурсивни модели (например метафори, настроения, фрейминг).
- Подпомагане на качествено кодиране с предложения, генерирани от изкуствен интелект.

Педагогическа стойност:

- Помага на студентите да забележат модели преди задълбочен качествен анализ.
- Насърчава методологичното размишление: Защо този модел? Какво означава той?

Дизайн на изследването и уточняване на въпросите

ИИ ПОДПОМАГА МИСЛЕНЕТО ЗАЕДНО С ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯ, А НЕ МИСЛИ ВМЕСТО НЕГО.

AI може да помогне с:

- Преформулиране на общи изследователски идеи в конкретни въпроси.
- Проучването на алтернативни теоретични гледни точки.
- Подлагане на хипотезите на стрес тестове („Какви контрааргументи съществуват?“).

Важна граница:

- Предложенията на ИИ трябва да бъдат оценявани спрямо:
 - Дисциплинарни норми
 - Етични стандарти
 - Изпълнимост на изследването

Рискове, пристрастия и етични съображения

Основни предизвикателства:

- Пристрастност, наследена от данните за обучение.
- Халюцинирани или измислени препратки.
- Прекомерна зависимост, водеща до повърхностни научни изследвания.

ЕТИЧНИ ПРОБЛЕМИ, СПЕЦИФИЧНИ ЗА ХУМАНИТАРНИТЕ НАУКИ:

Авторитет и
авторство

ЗАТЪМНЯВАНЕ НА
НАУЧНИЯ ГЛАС И
ОТГОВОРНОСТТА

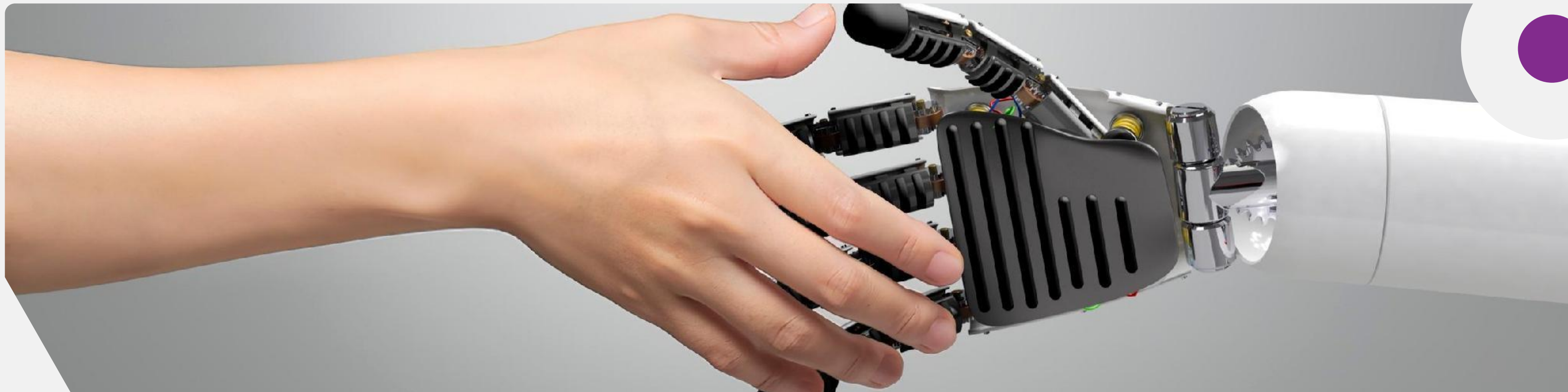
Епистемична
справедливост

МАРГИНАЛИЗИРАНИ
ЗНАНИЯ, НЕДОСТАТЪЧНО
ПРЕДСТАВЕНИ ИЛИ
ИЗКЛЮЧЕНИ ГЛАСОВЕ

Прозрачност

НЕЯСНО ВЛИЯНИЕ НА
ИИ ВЪРХУ НАУЧНИТЕ
РЕШЕНИЯ

Най-добри практики и стратегии

- Позиционирайте ИИ като инструмент за предварително проучване и размисъл, а не като източник за цитиране.
- Изисквайте разкриване на използването на ИИ в изследователските задачи.
- Съчетавайте резултатите от ИИ с задължителна човешка критика.
- Използвайте ИИ за генериране на въпроси, а не на окончателни отговори.
- Насърчавайте сравнението: резултати от ИИ срещу човешка интерпретация.

Референтен номер на проекта:
2024-1-BG01-KA220-HED-000249185

Съфинансирано от
Европейския съюз

Дискусия

ПОДПОМАГАНЕ НА ИЗСЛЕДВАНИЯТА В ХУМАНИТАРНИТЕ НАУКИ С ПОМОЩТА НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ

Изследователските инструменти, задвижвани от изкуствен интелект, могат да подобрят ефективността, като ускорят отнемащите време задачи, като търсене на литература, откриване на източници, обобщаване и анализ на модели. Чрез автоматизирането на тези процеси учените могат да посветят повече време на интерпретация, критична оценка и теоретично развитие — основните практики в хуманитарните изследвания (Holmes et al., 2022).

Търсачките и инструментите за извличане на информация от текстове, подпомагани от изкуствен интелект, също позволяват на изследователите да работят с големи архиви и масиви от данни, разкривайки връзки и тенденции, които може да не са видими само чрез ръчен анализ. Този разширен мащаб е особено ценен при работа с исторически документи, речи или обширни текстови корпуси.

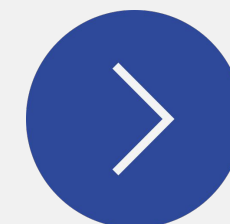
Тези системи обаче не разбират истински значението или контекста; те разчитат на статистически модели, които могат да опростят прекалено сложни източници или да пропуснат нюанси (Bender et al., 2021). Тъй като хуманитарната наука зависи от интерпретация, двусмислие и културна чувствителност, човешката преценка остава от съществено значение. Резултатите от ИИ следователно трябва да се разглеждат като отправни точки за изследване, а не като окончателни заключения (Luckin et al., 2016).

Въпрос за дискусия:

Как изкуственият интелект може да разшири мащаба и скоростта на хуманитарните изследвания, като същевременно запази критичната интерпретация, контекстуалното разбиране и академичната строгост?

Попълнете анкетата

ТУК

и нека заедно обсъдим
результатите!

Библиография

Бендер, Е. М., Гебру, Т., Макмилан-Мейджър, А., & Шмичъл, С. (2021). За опасностите от стохастичните папагали: Могат ли езиковите модели да бъдат прекалено големи? В: Протоколи от конференцията на ACM за справедливост, отчетност и прозрачност 2021 (стр. 610–623). Асоциация за изчислителна техника. <https://doi.org/10.1145/3442188.3445922>

Холмс, У., Биалик, М., & Фадел, К. (2022). Изкуствен интелект в образованието: Обещания и последствия за преподаването и ученето. Център за преработване на учебни програми.

Лъкин, Р., Холмс, У., Грифитс, М. и Форсиер, Л. Б. (2016). Разгърнатата интелигентност: Аргумент за ИИ в образованието. Pearson Education.

„Изкуственият интелект не е толкова умен,
колкото си мислите, но ще бъде по-умен,
отколкото очаквате.“

ДЖЕФРИ ХИНТЪН

Партньорството:

<https://trustai.unibit.bg/>

Проект „Trust AI“

Съфинансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния (ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито EACEA. Референтен номер на проекта: 2024-1-BG01-KA220-HED-000249185

Съфинансирано от
Европейския съюз

